

Iz navdušeno pisane vsebine naj srka naša mladina narodni ponos, samozavest in vero v lepšo bodočnost Jugoslovanstva!

P. Novak.

Izvestja društva v pospeševanje obdelovanja Ljubljanskega barja za leto 1912. Sestavil ing. chem. J. Turk, društveni tajnik in ravnatelj kmetijsko-kemijskega preskušališča za Kranjsko. S 16 podobami. Ljubljana, 1913. V. 80. 122 str.

Za splošnim pregledom društvenega delovanja v minulem letu čitamo obširno poročilo o praktičnih poskusih v l. 1912. na podlagi uspehov; med temi so posebno zanimivi kulturni poskusi za sladkorno peso, ki so kljub slabemu kulturnemu in nezadostnemu obdelovanju zemlje ter kljub vsem vremenskim in drugim neprilikam naravnost sijajno uspeli. Barjanom se torej odpira nov vir dohodkov, zakaj pridelana visokoodstotna sladkorna pesa kaže biti sposobna za izdelovanje sladkorja. — Posebno dobrodošla pa bodo našemu kmetovalcu „Izbrana poglavja o temeljih novodobnega kmetijstva“, v katerih društveni tajnik poljudno pojasnjuje osnovne pojme iz splošne kemije. Ako bo hotela izdati naša Slovenska Matica za svoje društvenike moderno in solidno delo o kemiji, tedaj ji za to vedo ne bo težko najti temeljitega strokovnjaka in spretnega pisatelja.

—in—

Razni zapiski

† **Božidar Štifter.** Nenadoma me je pozdravil v dragi mi družbi dne 31. julija 1912 v mojem stanu s svojo gospo. Bil je to eden najmilejših posetov, kar sem jih sprejel doslej. Odhajajočemu sem dal v spomin zemljevid naše bodočnosti in spoštljivo stisnil roko beloglavemu, belobrademu starčku — Božidarju Štifterju. Odšel je nekaj dni pozneje zadnjikrat v Rusijo in letos dne 10. aprila za vedno legel v njeno materino krilo. Zlato srce — prosvetljena duša z najširšim obzorjem. Ali je s temi kratkimi besedami že opisan pokojnik? Božidar Štifter, velikan po duhu in srcu, ni dal čutiti sozemljanom svoje veličine tako, da bi bil koga ponižal, pač pa je dvigal z vsemi svojimi velikimi silami sočloveštvo in zlasti tiste kroge, ki so bili zvezani z njim: Slovenstvo in Slovanstvo. Čutil je rastočo moč poslednjega in mu pospeševal razvoj; čutil je šibkost prvega in mu skušal pomagati iz stiske. Štifter je bil med prvimi, ki so položili Družbi sv. Cirila in Metoda obrambni kamen. Par mesecev pred smrtjo je prodril do njega sloves junaštva celovških nemških zagrizencev, ki niso privoščili našim rojakom predpustne veselice. Kot odgovor na to demonstracijo je poslal Božidar Štifter 25 K „Miru“ za narodne namene s pripombo, da v Kalugi nihče ne more verjeti, da bi bila demonstracija s pljuvanjem na dame v civiliziranem svetu mogoča. — Štifter je bil rodom iz Solčave na Štajerskem; študiral je v Celju gimnazijo (sošolca sta mu bila vladika Napotnik in odvetnik dr. K. Slanc) in v Gradcu modroslovje. Potem je odšel kot „slavjanski stipendijat“ v Petrograd. „Ušel sem duhovnej smrti, ktera mi je v domovini očitvidno grozila — tako je pripomnil v življenjepisu slavjanofila Pavla Mihajloviča Leontjeva sam o sebi v Letopisu Matice Slov. za leto 1876. — našel sem tu (v Rusiji) zavetje, našel neobdelane zemlje dovolj, našel vse, kar duha ne ubija, a vzbuja na delo.“ Profesuro je nastopil v Petrogradu, a izza leta 1879. nadaljeval v Kalugi. V tem priljubljenem zavičaju je ostal tudi potem, ko je s činom državnega svetnika stopil v pokoj. Kot vpokojenec ni miroval, nego opravljal službo

šolskega nadzornika. — Božidar Štifter je mnogo pisal. Najprej menda v „Zori“ leta 1872: Ženske — pravosodnice, I. 1874: Dante Allighieri, I. 1877: Pisma o ruske literature (pet pisem, v 3. je opisal sprejem dr. Krekove knjige „Einleitung in die slavische Literaturgeschichte“ na Ruskem, ostala pisma so posvečena najnovejšim delom Turgenjevim — odlomek njegovega romana „Nov“ je poslovenil Štifter v „Letopisu Matice Slov. za leto 1878). V „Vestniku“ je objavil leta 1873. spis „O vlastnih imenih kmetij i posestnikov v Solčavi.“ Omeniti treba Štifterjeve korenite razprave „O tednu in dnevnih imenih“ v „Letopisu Matice Slov. za leto 1872 in 1873“. V tej kratki osmrtnici nam ni moči navesti vsega, kar je Štifter napisal. Nebroj njegovih prispevkov hranijo predali Podgornikovega „Slovanskega sveta“, kjer si je porusil ime — Božidar Tvorcov — in pisavo. — Ko smo ga imeli živega, nismo vedeli, kaj imamo. „Smrt ga je odkrila vsem in dala vsem čutiti njegovo vrednost.“ Počivaj v miru, preblagi Božidare!

P.

Medvedov nagrobnik. Odbor za zgraditev Medvedovega spomenika se obrača do pesnikovih prijateljev, znancev in do onih, ki so ga vsaj uživali po njegovih delih, s sledečo okrožnico:

Tretje leto že poteka, odkar nam je zasul prerani grob pesnika Antona Medveda. In še danes ni na njegovi gomili na pokopališču v Kamniku nagrobnika. Sam ni zapustil niti toliko, da bi se bili povsem pokrili pogrebni troški. Toda zapustil je slovenskemu narodu toliko sadov svoje duševne izvirne sile kot pesnik, da je naša dolžnost, poskrbeti mu dostojen, dasi skromen nagrobnik. Zaradi tega so sklenili njegovi intimni prijatelji, da se združijo v odbor in naprosijo prispevkov za njegov spomenik. Da bi pa spomenik ne bil neokusno in umetniško brezvredno delo, zato se je poveril načrt kiparju gosp. profesorju Peruzziu v Splitu. Ta je zasnoval jako umesten klasično resen nagrobnik, kakor je bila poezija pokojnega Medveda. Spomenik predstavlja sarkofag iz sivega kraškega marmorja, v katerem je vdelan relief iz belega kamna. Na reliefu je Orfej v spremstvu dveh genijev in pastirček-pevec s piščalko, iz srede reliefa se pa dviga antični dobri pastir in Kristov monogram. V dnu spomenika, nad grobovo glavo, je lira. Skozi potrgane strune se zvija kača. Ob straneh stojita na podstavkih dve kameniti žrnvi, iz katerih kipita kot zelen okvir ob spomeniku dve cipresi. Po tem površnem opisu lahko vsak spozna, da bo spomenik sam res nekaj izvirnega in umetniškega, morda prvi takega značaja na naših pokopališčih. Delo samo po načrtu in mavčnem odlivku Peruzzijevem izvrši podobar g. Pavlin v Radovljici.

Odbor vabi slavno občinstvo, da drage volje prispeva s skromnimi darovi za spomenik. Vsi prispevki naj se izvolijo pošiljati odborovemu blagajniku g. Urbanu Zupancu, Ljubljana, Križevniška ulica 8.

